



Estructura del sostre eco casa Villa So © Bibiana Sciortino

La responsabilitat que assumim els arquitectes per atendre els requeriments de les persones i tenir cura del medi ambient i la seva sostenibilitat és un tema fonamental en l'etapa de disseny.

Arquitectes compromesos amb el tema prioritzen en els seus dissenys la qualitat de vida dels seus usuaris i tenen consciència de l'impacte ambiental que causa l'arquitectura en relació al canvi climàtic i les seves conseqüències en el medi ambient.

A partir de la dècada de 1970, els científics van advertir que moltes d'aquestes accions produïen un impacte sobre la naturalesa, amb evident pèrdua de la biodiversitat, i van elaborar teories per explicar la vulnerabilitat dels sistemes naturals.

En aquest marc i per iniciativa de les Nacions Unides, es van desenvolupar successives Cimeres, anomenades *Conferències de l'ONU sobre el Medi Ambient*, amb l'objectiu de

delinear polítiques internacionals per posar fre al deteriorament ambiental. Aquestes cimeres es coneixen com a **Cimeres de la Terra**.

La primera va tenir lloc a Estocolm el 1972. Allà es van establir les bases de les primeres polítiques mediambientals i la consciència que els recursos naturals han de ser preservats.

La utilització del terme 'sostenible' comença a partir de l'informe de l'ONU elaborat el 1987 per diverses nacions reunides en comissió, encapçalades per la doctora Gro Harlem Brundtland, en aquell moment primera ministra de Noruega. Originalment es va denominar "Our Common Future", ("El nostre futur comú"). En aquest informe es va utilitzar per primera vegada el terme 'Desenvolupament Sostenible': *"El desenvolupament és sostenible quan satisfà les necessitats de la present generació sense comprometre la capacitat de les futures generacions perquè satisfacin les seves pròpies exigències"*

Aquest informe basa el desenvolupament sostenible en tres factors: societat, economia i medi ambient, i remarca que l'empobriment de la població mundial és una de les principals causes del deteriorament ambiental a nivell global.

El 1992 els caps d'estat reunits a la "Cimera de la Terra" a Rio de Janeiro es van comprometre a buscar plegats un programa d'acció per al segle XXI (Programa 21), van ratificar el Conveni sobre la Diversitat Biològica i van acordar la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC). Els resultats van ser les successives Conferències de Parts (COP) i el Protocol de Kyoto sobre el canvi climàtic, acord internacional signat el 1997 amb l'objectiu reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle i que va entrar en vigor el 2005.

En les següents cimeres de Johannesburg el 2002 i novament Rio de Janeiro el 2012 es van produir avenços en la formalització d'acords per tal d'aturar el deteriorament ambiental i el conseqüent canvi climàtic, encara que els progressos no van anar paral·lels amb la gravetat del problema davant la poca contribució d'alguns dels països més contaminants. El 2015 es va realitzar la cimera a París, on es va establir un acord que va substituir el Protocol de Kyoto anomenat Acord de París. El 2017 es va fer a Bonn la 23^a Conferència de l'ONU (COP23) que va concloure amb l'aprovació d'un document en el qual comencen a concretar-se les regles de l'Acord de París contra el canvi climàtic. Prop de 200 països van reafirmar el seu compromís, tot i la sortida dels Estats Units.

Cap a una arquitectura sostenible

A la primera cimera de Rio de Janeiro, el 1992, també es va realitzar una reunió convocada per investigadors, acadèmics i ONG mundials per debatre quin era l'estat del coneixement ambiental en les diferents disciplines. Va haver-hi centenars de treballs de tot el món entre els quals es trobaven els d'arquitectes provinents de corrents prèvies com l'arquitectura bio-climàtica, la solar, la verda, etc.

Va ser el 1998 quan es va publicar el document *An Introduction to Sustainable Architecture* on es sintetitzen els principis de l'Arquitectura Sostenible.[1] [1]

El 2004 a l'Argentina el Diccionari d'Arquitectura precisa les paraules bio-climàtica, bio-ambiental, solar passiva, sostenible, ambientalment conscient, per unificar una línia de pensament i defineix: *"... aquests adjectius s'integren en construccions que designen les estratègies i els edificis que són concebuts, es construeixen i funcionen d'acord amb els condicionants i possibilitats ambientals del lloc (clima, valors ecològics), els seus habitants i estils de vida "*

El tema continuava imprecís, i el 2005 es va realitzar el Primer Seminari Internacional d'Arquitectura Sostenible i Bioclimàtica amb la finalitat de reunir a especialistes iberoamericans a dirimir l'enfocament de cada sub-corrent i trobar acords, a la ciutat de Montería, Colòmbia.

El Consell Nacional d'Investigacions Científiques i Tècniques (CONICET), el principal organisme dedicat a la promoció de la ciència i la tecnologia a l'Argentina, va crear el 2013 l'àrea d'Hàbitat, Ciències Ambientals i Sostenibilitat, per tal que de manera progressiva es treballés en temes ambientals. En aquesta àrea s'enquadren línies d'investigació com ara el disseny de nous materials, planejament urbà, disseny d'habitatges, hàbitat i energia, arquitectura bioclimàtica i sostenible, història de l'arquitectura i disseny ambientalment conscient.

El 2015 s'integra a investigadors de diferents disciplines, biòlegs, físics en energies renovables, enginyers, sociòlegs, antropòlegs, agrònoms, químics, historiadors i arquitectes per interactuar i aconseguir la primera comissió transversal amb base en la sostenibilitat.

Això mostra la consolidació institucional que va assolint aquest corrent de pensament en l'arquitectura, al costat del compromís dels arquitectes en prendre consciència de l'impacte ambiental que causa l'exercici professional en relació al canvi climàtic.

L'arquitectura genera un impacte social en la població i són necessaris bons exemples en cada comunitat per mostrar les guies a seguir.

Després de tres dècades de presentar l'informe Brundtland no es troba una concepció global clara i precisa de l'arquitectura sostenible. És un concepte que encara té els problemes de la visió personal, subjectiva i poc científica, i cada arquitecte el defineix d'una manera diferent.

A això se li sumen interessos econòmics creats al voltant de l'arquitectura que estan desvirtuant el veritable concepte de sostenible. Una construcció amb certificació d'eficiència energètica i aparentment amb materials i amb tecnologies ecològiques, en la pràctica no necessàriament és sostenible. L'arquitectura veritablement sostenible ha d'aconseguir els seus fins fonamentalment amb un disseny eficient, buscant optimitzar els recursos naturals i els sistemes d'edificació de tal manera que minimitzin l'impacte ambiental sobre el medi ambient i els seus habitants.

"L'arquitectura sostenible implica un compromís honest amb el desenvolupament humà i l'estabilitat social, utilitzant estratègies arquitectòniques per tal d'optimitzar els recursos i materials; disminuir al màxim el consum energètic, promoure l'energia renovable; reduir al màxim els residus i les emissions; reduir el manteniment, (...) i millorar la qualitat de la vida dels seus ocupants "

(Luís de Garrido)[2] [2]

Actualment es pot determinar com de sostenible és un projecte, hi ha coneixements científics i tècnics per construir hàbitats sostenibles i autosuficients. Hi ha comptats arquitectes a nivell internacional que han assumit el repte professional de crear una eficient arquitectura sostenible a través d'un disseny racional, però per a això cal formar-se en diverses disciplines ecològiques.

Un exemple d'arquitectura sostenible: Eco-barri Villa Sol

A Salsipuedes, Còrdoba (Argentina), un grup d'arquitectes va projectar i començar a construir el primer barri ecològic de la província.[3] [3]

El projecte va ser coordinat per les arquitectes Isabel Donato i Marta Sosa, que van posar en pràctica les experiències apreses a l'Expo 2000 de Hannover,[4] [4] en la planificació de l'ecobarri.

El 2005 va començar la primera etapa del projecte, que consta de set hectàrees de les quals el 50% són destinades a esplai i micro iniciatives, com per exemple un hort orgànic.

El procés busca adaptar-se al terreny i construir amb els materials propis de la zona com pedra, terra i sorra. A diferència dels habitatges tradicionals que es construeixen sobre la base d'un quadrat, aquestes es realitzen en base a un octògon per aprofitar la llum solar i amb sostres en forma de cúpula de fusta i canya. Aquests dissenys van ser incorporats al codi d'edificació de la ciutat de Còrdoba.

Aquesta urbanització ecològica és un projecte amb sentit social, que compta amb energies alternatives, bio-construcció, plantes fito-depuradores i hortes orgàniques.

A més a més és una comunitat de barri que proveeix aliments, treball, cura pels nens i els ancians i el suport d'un grup humà solidari. Cal destacar d'aquest projecte la investigació i experimentació de principis sostenibles.

Conclusió:

A nivell global la planificació de l'arquitectura està immersa en una inèrcia reticent als canvis i li correspon trobar respostes realistes i efectives d'acord al present. Això s'ha d'aconseguir a través de l'ús racional dels mitjans de què disposem avui per generar unes condicions de vida dignes, a les quals totes les persones han de tenir accés sense que això impliqui la destrucció irremeiable del medi ambient. Es pot confirmar que l'Arquitectura Sostenible és veritablement una Arquitectura Eficient.

Bibiana Sciortino, arquitecta. Corresponsal de Còrdoba, Argentina

[1] [5] Escola d'Arquitectura i Planejament Urbà, Universitat de Michigan, 1998, EUA.

[2] [6] Exposició Mundial d'Arquitectura Sostenible, 2010, Fundació Canal, Madrid

[3] [7] Un estilo de vida diferente, LA NACION, Argentina 11/02/ 2006

[4] [8] Exposició Universal, Home, naturalesa i tecnologia, origen d'un nou món, Hannover 2000, Alemanya



[9]

Tornar [10]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <https://www.arquitectes.cat/ca/mon/arquitectura-sostenible-argentina>

Links:

[1] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[2] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[3] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[4] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[5] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[6] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[7] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[8] https://Z:/SDP/INTERNACIONAL/_Xarxa%20de%20Corresponsals/Revista%20de%20corresponsals/9_Maig%202020

[9] <https://www.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/15646>

[10] <https://www.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>